Ilmiy tadqiqotlar va ularning yechimlari jurnali
Aoka guvohnoma № 323759 ISSN: 3060-4818

O'ZBEKISTON SHAROITIDA ADVAKATURA ORGANLAR TIZIMIDA AMALGA OSHIRILAYOTGAN ISLOHOTLAR

Ravshanova Shukrona Dilshodbek qizi

Namangan Davlat Universtiteti

1-kurs Yuristprudensiya fakulteti talabasi

shukronaravshanova902@gmail.com

Ilmiy rahbar: **Po'latov Otabek**

Doi: https://doi.org/10.5281/zenodo.20272234

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekiston sharoitida advokatura organlar tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar, ularning mazmun-mohiyati va ahamiyati yoritib berilgan. Shuningdek, advokatlarning huquqiy maqomini mustahkamlash, ularning mustaqilligini ta'minlash hamda fuqarolarning huquq va erkinliklarini himoya qilishdagi o'rni haqida so'z yuritilgan. Maqolada advokatura tizimini rivojlantirishga qaratilgan chora-tadbirlar va ularning amaliy natijalari tahlil qilingan.

Tayanch so'zlar:Advokatura, advokat, islohotlar, huquqiy tizim, fuqarolar huquqlari, himoya, mustaqillik, qonun ustuvorligi, yuridik yordam, sud-huquq tizimi.

Kirish

Bugungi kunda O'zbekiston Respublikasida barcha sohalarda keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Ayniqsa, sud-huquq tizimini yanada takomillashtirish va fuqarolarning huquq hamda erkinliklarini ishonchli himoya qilish masalalariga alohida e'tibor qaratilmoqda. Shu jarayonda advokatura organlar tizimi muhim o'rin tutadi. "Advokatura — huquqiy institut bo'lib, u advokatlik faoliyati bilan shug'ullanuvchi shaxslar hamda xususiy advokatlik amaliyoti bilan shug'ullanuvchi ayrim shaxslarning mustaqil, ko'ngilli, kasbiy birlashmalarini o'z ichiga oladi. Advokatura O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasiga muvofiq O'zbekiston Respublikasi fuqarolari, ajnabiy fuqarolar, fuqaroligi bo'lmagan shaxslarga, korxonalar, muassasalar, tashkilotlarga yuridik yordam ko'rsatadi"[1]. So'nggi yillarda ushbu tizimni rivojlantirish, advokatlarning mustaqilligini ta'minlash va ularning faoliyatini qo'llab-quvvatlash bo'yicha qator islohotlar amalga oshirildi. Bu esa o'z navbatida, fuqarolarning huquqlarini himoya qilish darajasini oshirishga xizmat qilmoqda.Bugungi kunda O'zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan keng ko'lamli islohotlar orasida sud-huquq tizimini takomillashtirish alohida ahamiyat kasb etadi. Ushbu yo'nalishda advokatura institutini rivojlantirish, advokatlarning huquqiy maqomini mustahkamlash hamda ularning mustaqilligini ta'minlash muhim vazifalardan biri sifatida qaralmoqda. Chunki advokatura fuqarolarning huquq va erkinliklarini himoya qilishda bevosita ishtirok etuvchi asosiy institutlardan biridir. "Advokatlik faoliyatining kafolatlari va advokatlarning ijtimoiy himoyasi to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonunining 10-moddasida advokatlarni ijtimoiy himoyalash choralari belgilangan. Chunonchi, advokatning hayoti va sog'lig'i davlat himoyasida bo'ladi"[2].

Avvalgi yillarda advokatura tizimida ayrim muammolar mavjud edi. Jumladan, advokatlarning mustaqilligi yetarli darajada ta'minlanmaganligi, ularning faoliyatiga turli tashqi aralashuvlar kuzatilganligi, shuningdek, aholining sifatli yuridik yordam olish imkoniyatlari cheklanganligi kabi

[1] O'zbekiston Respublikasining "Advokatura to'g'risida"gi qonuni 1996-yil 27-dekabrda qabul qilingan (Qonun raqami: 349-I).
[2] Advokatura. Darslik. Mualliflar jamoasi. - Toshkent: TDYU, 2019. - 195 bet.

holatlar mavjud edi. Shu sababli, so‘nggi yillarda ushbu sohani tubdan isloh qilishga qaratilgan chora-tadbirlar amalga oshirildi.O‘zbekiston Respublikasida advokatura faoliyatini tartibga soluvchi asosiy hujjatlardan biri “Advokatura to‘g‘risida”gi Qonun hisoblanadi. Mazkur qonun asosida advokatlarning huquq va majburiyatlari, ularning faoliyat yuritish tartibi hamda advokatura tuzilmasi belgilab berilgan. Keyingi yillarda ushbu qonunchilik bazasi yanada takomillashtirilib, advokatlarning huquqiy himoyasi kuchaytirildi.Xususan, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 12-maydagi “Advokatura institutini samaradorligini tubdan oshirish va advokatlarning mustaqilligini kengayttirish chora tadbirlari to‘g‘risida”gi farmoni advokatura tizimini rivojlantirishda muhim bosqich bo‘ldi. Ushbu hujjat asosida advokatlarning mustaqilligini ta’minlash, ularning ijtimoiy maqomini oshirish hamda aholiga ko‘rsatiladigan yuridik yordam sifatini yaxshilash bo‘yicha qator vazifalar belgilandi.

Islohotlar natijasida advokatlarning protsessual huquqlari kengaytirildi. Endilikda advokatlar ish materiallari bilan erkin tanishish, dalillarni to‘plash va sudda faol ishtirok etish imkoniyatiga ega bo‘ldilar. Bu esa o‘z navbatida sud jarayonlarining yanada adolatli va shaffof o‘tishiga xizmat qilmoqda.Shuningdek, advokatura tizimida o‘zini o‘zi boshqarish tamoyillari kuchaytirildi. Advokatlar palatasi faoliyati takomillashtirilib, uning hududiy bo‘linmalari orqali advokatlarning manfaatlarini himoya qilish tizimi yo‘lga qo‘yildi. Bu esa advokatlarning kasbiy faoliyatini mustaqil ravishda olib borishiga zamin yaratdi. Aholiga yuridik yordam ko‘rsatish tizimida ham sezilarli o‘zgarishlar amalga oshirildi. Xususan, kam ta’minlangan fuqarolarga bepul yuridik yordam ko‘rsatish mexanizmlari joriy etildi. Bu esa aholining barcha qatlamlari uchun teng huquqiy himoya imkoniyatlarini yaratishga xizmat qilmoqda.Bundan tashqari, advokatura tizimiga zamonaviy axborot texnologiyalari joriy etilmoqda. Elektron hujjat aylanishi, onlayn maslahat xizmatlari va boshqa innovatsion yondashuvlar advokatlarning ish samaradorligini oshirishga yordam bermoqda. Bu esa tizimning zamon talablariga mos ravishda rivojlanayotganligini ko‘rsatadi.

Umuman olganda, O‘zbekiston sharoitida advokatura organlar tizimida olib borilgan islohotlar ushbu sohaning yangi bosqichga ko‘tarilishiga olib keldi. Advokatlarning mustaqilligi mustahkamlanib, ularning jamiyatdagi o‘rni yanada oshdi. Eng muhimi, fuqarolarning huquq va erkinliklarini himoya qilish darajasi sezilarli darajada yaxshilandi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, O‘zbekiston Respublikasida advokatura organlar tizimida olib borilgan islohotlar ushbu sohaning tubdan yangilanishiga va rivojlanishiga xizmat qildi. Ayniqsa, advokatlarning mustaqilligini ta’minlash, ularning huquqiy maqomini mustahkamlash hamda faoliyatini qo‘llab-quvvatlash borasida amalga oshirilgan chora-tadbirlar muhim ahamiyat kasb etdiShu bilan birga, advokatura tizimining takomillashuvi fuqarolarning huquq va erkinliklarini himoya qilish darajasini oshirishga ijobiy ta’sir ko‘rsatdi. Advokatlarning protsessual imkoniyatlari kengaytirilgani, aholiga ko‘rsatiladigan yuridik yordam sifati yaxshilangani hamda bepul yuridik xizmatlar tizimi yo‘lga qo‘yilgani jamiyatda adolat va qonun ustuvorligini ta’minlashga xizmat qilmoqda.Bugungi kunda advokatura nafaqat huquqni himoya qiluvchi institut, balki fuqarolik jamiyatining muhim tarkibiy qismi sifatida ham shakllanmoqda. Amalga oshirilayotgan islohotlar natijasida ushbu tizim zamonaviy talablar asosida rivojlanib bormoqda.

Kelgusida advokatura tizimini yanada takomillashtirish, xalqaro tajribani keng joriy etish hamda advokatlarning kasbiy salohiyatini oshirish orqali fuqarolarga ko‘rsatiladigan yuridik xizmatlar sifatini yanada yuksaltirish mumkin. Shu jihatdan, advokatura sohasidagi islohotlar O‘zbekistonda huquqiy demokratik davlat va kuchli fuqarolik jamiyatini barpo etishda muhim omil bo‘lib qoladi

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi Toshkent- Adolat 2023
2. O‘zbekiston Respublikasi “Advokatura to‘g‘risida”gi Qonuni.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 12-maydagi PF-5441-son Farmoni.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyevning nutqlari va ma’ruzalari.
5. Advokatura. Darslik. Mualliflar jamoasi. - Toshkent: TDYU, 2019.